

2. Бохан А.В. Екологічна дипломатія в інтерактивній модальності глобалізації: монографія. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. 375 с.

3. Додаткова гуманітарна допомога народу України / Посольство США в Україні (15.03.22) <https://ua.usembassy.gov/uk/additional-humanitarian-assistance-for-the-people-of-ukraine-uk/> (дата звернення: 15.03.22).

Бочарова Юлія

ДонНУЕТ імені Михайла Туган-Барановського
м. Кривий Ріг

Ищенко Олександр

Інститут економіки промисловості НАН України
м. Київ

АСИМЕТРИЧНІСТЬ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ КРАЇН ЄС

У 2010-2021 рр. ЄС покращив свої позиції у глобальному інноваційному ландшафті, випередивши за рівнем інноваційного розвитку Китай, Бразилію, Південну Африку, Росію та Індію. Протягом періоду, що аналізується, зведений інноваційний індекс (Summary Innovation Index, далі – SII) ЄС збільшився на 0,049 (з 0,477 у 2010 році до 0,526 у 2021 році).

Незважаючи на суттєве підвищення рівня інноваційності, здобутки у сфері розробки, координації та реалізації спільної інноваційної політики, ЄС продовжує відставати за рівнем інноваційного розвитку від Канади, Австралії, Сполучених Штатів Америки та Японії [1]. Однією із причин такої ситуації є значна асиметричність та диспропорційність інноваційного розвитку країн ЄС, про що свідчить коефіцієнт варіації SII країн ЄС у 2010-2021 рр. роках, що стабільно перевищує 25%. Так, середнє значення коефіцієнту варіації SII країн ЄС протягом періоду, що аналізується, становило 33,21%: у 2010 році – 34,03%, 2015 році – 35,17%, 2020 році – 31,96%, 2021 році – 31,69%.

Компаративний аналіз даних Інноваційного табло ЄС (European Innovation Scoreboard) за 2010-2021 рр. дозволяє стверджувати, що:

- країни ЄС суттєво різняться за своїм інноваційним статусом: до групи країн-інноваційних лідерів ЄС стабільно входять такі країни ЄС, як: Фінляндія, Данія, Швеція; до групи країн-сильних новаторів: Естонія, Франція, Австрія, Нідерланди, Ірландія; до групи країн-помірних новаторів: Мальта, Греція, Іспанія, Чехія, Італія, Португалія; до групи країн-скромних новаторів: Латвія, Болгарія, Румунія;

- протягом періоду, що аналізується, суттєво змінили свій інноваційний статус такі країни як Литва (перемістилася із групи країн-скромних новаторів у групу країн-помірних новаторів); Бельгія (перемістилася із групи країн-сильних новаторів у групу країн-інноваційних лідерів); погіршили – Німеччина, Люксембург (перемістилася із групи-країн інноваційних лідерів у групу країн-

сильних новаторів), Хорватія, Угорщина, Польща (перемістилася із групи-країн інноваційних лідерів у групу країн-скромних новаторів), Кіпр, Словенія (перемістилися із групи країн-сильних новаторів у групу країн-помірних новаторів);

- станом на 2021 рік, порівняно із 2010 роком, практично у всіх країнах ЄС фіксувалося зростання SII (виключення: Болгарія, Румунія та Словенія), найістотніше зростання SII спостерігалось в таких країнах як Естонія, Мальта, Литва, Італія, Хорватія.

EIN – Emerging Innovators, країни-скромні інноватори; MIN – Moderate Innovators, країни-помірні інноватори; SIN – Strong Innovators, країни-сильні інноватори; INL – Innovation Leaders, країни-інноваційні лідери

Таблиця 1

Динаміка інноваційного розвитку країн ЄС

Країни	SII					Аналітичні групи				$\Delta_{2010-2021}$
	Роки				$\Delta_{2010-2021}$	Роки				
	2010	2015	2020	2021		2010	2015	2020	2021	
ЄС	0,477	0,485	0,513	0,526	0,049	-				-
Бельгія	0,590	0,584	0,637	0,671	0,081	SIN			INL	↑
Болгарія	0,234	0,215	0,230	0,234	0	EIN				const
Чехія	0,434	0,402	0,431	0,441	0,007	MIN				const
Данія	0,688	0,674	0,683	0,689	0,001	INL				const
Німеччина	0,627	0,582	0,613	0,645	0,018	INL		SIN		↓
Естонія	0,411	0,434	0,502	0,600	0,189	SIN	MIN	SIN		const
Ірландія	0,554	0,561	0,582	0,567	0,013	SIN				const
Греція	0,333	0,302	0,377	0,414	0,081	MIN				const
Іспанія	0,395	0,395	0,444	0,449	0,054	MIN				const
Франція	0,525	0,551	0,582	0,572	0,047	SIN				const
Хорватія	0,277	0,269	0,319	0,366	0,089	MIN			EIN	↓
Італія	0,372	0,398	0,457	0,505	0,133	MIN				const
Кіпр	0,432	0,380	0,425	0,498	0,066	SIN	MIN			↓
Латвія	0,244	0,228	0,287	0,261	0,017	EIN		MIN	EIN	const
Литва	0,288	0,295	0,427	0,430	0,142	EIN	MIN			↑
Люксембург	0,592	0,603	0,644	0,638	0,046	INL	SIN	INL	SIN	↓
Угорщина	0,350	0,338	0,341	0,357	0,007	MIN			EIN	↓
Мальта	0,318	0,421	0,469	0,476	0,158	MIN				const
Нідерланди	0,588	0,596	0,659	0,647	0,059	SIN		EIN	SIN	const
Австрія	0,555	0,581	0,616	0,625	0,07	SIN				const
Польща	0,261	0,246	0,295	0,308	0,047	MIN			EIN	↓
Португалія	0,421	0,392	0,460	0,422	0,001	MIN		SIN	MIN	const
Румунія	0,236	0,146	0,155	0,164	-0,072	EIN				const
Словенія	0,483	0,464	0,439	0,470	-0,013	SIN		MIN		↓
Словаччина	0,306	0,313	0,335	0,332	0,026	MIN				const
Фінляндія	0,671	0,615	0,681	0,708	0,037	INL				const
Швеція	0,697	0,661	0,692	0,731	0,034	INL				const

Джерело: складено авторами на основі даних джерела [1]

Таким чином, у 2010-2021 рр., незважаючи на те, що спостерігається тенденція до зменшення асиметричності інноваційного розвитку країн ЄС, про що об'єктивно свідчить динаміка коефіцієнта варіації SII, вона все ще залишається досить суттєвою, що знаходить відображення у відмінностях SII країн, і, як наслідок, їх інноваційному статусі.

Перелік використаних джерел:

1. European innovation scoreboard. URL: https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/statistics/performance-indicators/european-innovation-scoreboard_en (Last accessed 27.03.2022)

Булатова Олена Валеріївна

доктор економічних наук, професор,
перший проректор Маріупольського
державного університету

Марена Тетяна Василівна

кандидат економічних наук, доцент,
проректор з науково-педагогічної роботи
Маріупольського державного університету

Чентуков Юрій Ілліч

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри економіки та
міжнародних економічних відносин
Маріупольського державного університету
м. Маріуполь

ОСВІТНЯ СКЛАДОВА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ КРАЇНИ

Безпека – найважливіша людська цінність, нехтування якої ставить на межу існування людство [2, с.18]. Безпека, свобода, порядок, солідарність – є нерозривними та неподільними, їх забезпечення – головний обов'язок держави, однак, як свідчать трагічні події, що пов'язані із військовою агресією з боку Росії проти незалежної України, можливостей однієї країни стає замало. Освіта – це не тільки драйвер соціально-економічного розвитку, а й дієвий інструмент зменшення бідності та покращення здоров'я, гендерної рівності, миру та стабільності, завдяки чому забезпечується довготривале економічне зростання, зміцнюються інститути та соціальна згуртованість. Кожен додатковий рік навчання забезпечує 9% збільшення погодинного заробітку, а ефективні інвестиції в освіту мають вирішальне значення для розвитку людського капіталу та боротьби з бідністю [4]. За сучасних умов, як свідчить практика, військові загрози впливають не тільки конкретні сектори (такі як освіта, наприклад), а й не дозволяють державі реалізувати свій основний обов'язок – захист громадян.